

BUDA-PESTA

14 Maiu st. v.
26 Maiu st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 37.

ANULU XIV.
1878.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

STRAMUTAREA.

Când ai intratu în hora, si am jucatu cu tine,
Parea, că joci că dîna, jucându asiă d'usoru;
Când mi-ai întinsu tu mân'a, sêntieam sagete line,
Si 'ncetu în pieptu unu fulgeru, ce s'a aprinsu în doru.

Când ai vorbitu cu mine, si buzele 'n zimbire
Spuneau, că ce-i amórea, atunci ai îmbetatu
Cu farmecu si-alu meu sufletu, si 'n dulce amagire
Ti-am datu viét'i'a tie, căci dorulu l'ai 'njugatu.

Vedîndu a mea virtute, vedîndu a mea credint'ia,
Cerusi sê-ti dau eu sórtea, si mân'a mi-ai întinsu,
Si-ai disu cu graiuri scumpe, că si tu cu ferbint'ia
Iubesci a mea viét'ia, si am cadîutu învinsu.

Ah! căta fericire erá 'n acea clipita!
Si sarutarea-mi spuse, că tu a mea vei fi!
Din ceriuri esti tramisa, imi esti mie ursita,
Si fericirea tine si veci de asiú trai.

Dar numai pe o luna m'am departatu de tine
Si am vedîutu, că geniulu celu bunu te-a parasitu;
Perdusi atunci în clipa puterile divine
Si farmeculu de dîna, ce multu m'au amagitu.

Căci am vedîutu eu bine surisulu de iubire
Si-ochirea, ce altuia cu graçia le-ai datu;

Punându-ti întrebare, facusi marturisire,
Că inim'a si dorulu acuma te-au schimbatu.

Eu am plecatu prin lume, sè-mi pieri din suvenire,
Din pieptu-mi a te sterge, sè potu sè te zeuitu;
Dar vai! că ori si unde, deşteptu sèu în durmire,
Aprópe sèu departe, totu faci'a-ti am vedîutu!

Si am vedîutu în cugetu, cum lumea te 'mpresóra,
Te 'nnalt'ia, te adóra, si tu supuni pe juni,
Si am sêntitu si fulgeru, ce vré sè me omóra,
Când tu aduni la braçiu-ti, că mine multi nebuni!

Sè moru, ar fi mai bine, căci patim'a mi-i mare,
Când sciu c'a ta iubire ferice m'a facutu,
Durerea mea-i durerea vietii mai amare
Când sciu, că eu pe tine din lume te-am pierdutu!

Si strigu totu dupa mórte, si-mi pare că me duce
Sè me impinga 'n grópa pe veci sè putrediescu,
Dar totusi nu m'asiu duce, viét'i'a mi-a fost dulce,
Sciindu a ta iubire, sêntîndu că mai iubescu!

Si vedu, s'astupa gróp'a, sè n'am eu resuflare
Si sè-mi închida ochii, sè nu te potu privi,
Tu scii, c'a mea amóre asiă a fost de mare . . .
Remâni! dar eu si 'n mórte, prin sufletu te-oiu iubi!

Aprile 1878.

At. M. Marienescu.

Cursu elementaru de istori'a literaturii române.

(Urmare.)

60. *Samuîlu Clain-Miculu* (1745—1806) nascutu la anulu 1745 în comun'a româna Sadu, scaunulu Sibîiului, de la care îsi trage si numirea nobilitaria, ce o capetase pentru famili'a si unchiulu seu Ioanu liberu baron Clain episcopulu Fagarasiului, de la Carolu alu III regele Ungariei. Samuîlu Clain îsi deducea nobil'a origine de la famili'a principilor Moldovei Movila, din care familia unii descendentii trecându muntii s'au asiediatu în Transilvani'a si si-au luatu numele de Micul'a, în urma Miculu, din care strainii apoi au facutu Clain, traducându-lu pe germânesce.

Clain a fost nepotu de frate alu nemuritorului episcopu Inocențiu I. Clain, alu celui mai mare archipastoru românu, carele în luptele grele pentru națiune si biserica, si-a sacrificatu innalt'a positiune si chiar si esistinti'a materiala.

Clain de micu s'a crescutu în seminariulu episcopescu infintiatu în Blasiu de episcopulu Petru Pavelu Aronu, căci se scie că acestu episcopu întemeiasc si unu seminariu pentru scolari, în care pe spesele aceluia se creșceau, instruiau si proveceau cu tôte cele necesarie câte 12 elevi, mai în urma câte 24.

În 14 oct. 1762 Clain întră în ordulu ieromonachilor monastirei Bunei-Vestiri din Blasiu, si că ieromonachu primise numele de Samuîlu, fiind că mai nainte se numia Maniu Clain. Pe la anulu 1764, pe timpulu episcopului Atanasiu Rednicu, fu alesu prefectu alu manastirei si alu seminariului lui Petru Pavelu Aron din Blasiu.

Pe la anulu 1766 Clain, la dispunerea episcopului Atanasiu, trecu în ordulu monachilor de la manastirea Stei Treimi în Blasiu. Totu în acestu anu, dupa ce August'a imperatésa Mari'a Teresi'a facu o fundatiune pentru doi preoti în colegiulu ungurescu a lui Pasman, ieromonachulu Samuîlu Clain fu transmisu în numitul colegiu dimpreuna cu unu altu ieromonachu anume Stefanu Popu, unde petrecu 6 ani.

Acolo la universitate se cultivă în științele filosofice si teologice, cu cari din destulul invetiându-se, merită a fi promovatu că prefectu studiilor în seminariulu de la S. Barbara, în care dirigatori'a fiindu, totu timpulu si l'a consacratu studiilor. În 1772 Clain se reintorse în patria. În toamnă acestui

anu infintiatu-se în Blasiu liceulu pentru propunerea filosofiei, Clain fu aplicatu că profesorulu de matematica si etica la acestu liceu. Astfel preparatu pentru nobil'a sa misiune si devotatu apostolatului, spre care s'a consacratu, restulu vietii sale si l'a petrecutu în activitate continua si neobosita în calitatea de profesorulu la facultatea filosofica si că ieromonachu alu monastirei Stei Treimi din Blasiu. Elu s'a consacratu cu tóta resemnatiunea studiilor atât sacre cât si profane. Elu în retragerea si singuratatea sa cea linișcita si departatu de sgomotulu lumei celei vane a dezvoltatu întru adeveru pe terenulu literaturii române o activitate atât de abundanta si atât de neobosita, cât cu totu dreptulu se poate aplica cu privire la vietia cea activa a aceluia vechiulu proverbu latinu : „nulla dies sine linea.“ Clain fu unulu din acei barbati tramisi de Providenti'a, care dimpreuna cu sus veneratii conluptatori pusera fundamentulu la literatur'a si cultur'a româna, si prin aceea la regenerarea si deșteptarea nationala. Marturi'a invederata despre acést'a sânt numeroșele lui opere.

Totu pe la anulu 1772 îl mai vedemu pe literatul nostru Samuîlu Clain dezvoltându-si activitatea si talentele sale si că membru alu unui sinodu conchiamatu de imperatés'a Maria Teresia la Viena.

La acelu sinodu participara toti episcopii uniti din Ungari'a si Transilvani'a.

(Va urmă.)

George Popescu.

SCHITIE DE CALETORIA.

XVIII.

Gain'a, tângulu de fete.

Încă înainte de a plecá din Budapesta în muntii apuseni ai Transilvaniei, îmi propusem, că voi face o excursiune si la Gaina, unde tocmai pe timpulu acel'a avea sè se tina renumitul tângu, despre care am cetitu atât de multu, si despre care s'a scrisu mai de multe ori si în fói'a acést'a.

Gaina este pisculu celu mai innaltu alu catenei admirabililor muntii apuseni, de unde ochiului se ofere unu proșpectu din cele mai frumoșe ce se potu întipui. Acolo sus privirea nu mai dà de stavila, căci muntii cei mai innalti sè piticescu cu umilinti'a jos în vale, că si fiii în giurulu unei mame, că si puii sub

aripele cloșcei. Dóra tocmai din caus'a acést'a se numesce „Gain'a.“

Gaina se 'naltă între comitatele Alba, Zarandu (acuma Hunedóra,) si Biharia. Din vârfulu ei se vedu nu numai aceste comitate, cu nenumeratele lor văi si dóluri : dar ochii potu sè petrunda pâna 'n departările cele mai adânci ale Transilvaniei si Ungariei.

Dar este greu a strabate pân'acolo sus. Drumulu e fórte anevoiosu si periculosu. Dar ce vorbescu eu de drumuri? Acolo nici nu este drumu. Fia-care caletoru apuca pe unde póte. Pe unde i-au facutu cale ciobanii séu scursorile ríurilor. Numai calare te poti urcá. Inse scoborisiulu e si mai greu. Atunce, de cumva numai nu esti „motiu“ deprinsu cu asemenea caletorii, trebue sè víi pe jos, càci usioru se póte sè te rostogolesci peste capulu calului, si atunci mórtea e cá sigura.

Tóte aceste le scieam din audiu. Inse ori cât de amenintátore erau aceste proșpecte, totusi nu slabira dorintí'a si hotarirea mea d'a visitá si acestu munte interesantu.

Si cum sè nu fia interesantu? De numele lui e legata o pré curiósá si picanta tradițiune. Cine a auditu séu cetitu despre Gaina, a trebuitu sè afle si de renumitulu téggu ce — se dice — cà se tînea acolo. Acelu téggu adeca se deosebiá de tóte téggurile obicinuite, càci erá unu — téggu de fete. Locuitorii din felurite parti ale acestor munti se adunau in o di de véra, cam pe la Rusalie, pe Gaina, si faceau acolo téggu, unde nu numai isi puteau cumperá tóte de ce aveau trebuintă la casa, dar junii totu-odata isi aflau acolo si mirese, cari se infașisau cu tóta zestrea lor, si unu preotu ce totu-de-una se gasiá indemâna executá ceremoní'a cununiei si jun'a parchia se departá acasa cá barbatu si nevêsta.

Asiá spune tradițiunea. Ce va fi fost adevêrul, nu sciu. Presupunu inse, cà tóta istori'a téggului de fete se reduce la acea simpla explicatiune, cà locuitorii din acei munti, departati unii de altii, la aceste tégguri aveau privilegiulu celu mai potrivit d'a conveni. Cà cu asemenea ocațiuni insuratíei puteau sè faca cunoscintie, cari apoi se terminau cu binecuvântarea preotului, este unu ce fórte naturalu. Remâne inse a se constatá, déca acele cunoscintie se si încununau prin cutare preotu in faș'a locului?

Credu, cà 'n timpurile vechi s'au pututu întemplá si casuri de aceste, càci atunce oblegamêntulu serviciului militar nu impedecá pe preoti d'a cununá pe tinerii cari se presin-

tau; ér lips'a vestirilor indatinat Inca nu va fi confundatu pe unii preoti in esercitarea oficiului lor. Astadi inse, din caus'a acum amintita, asemenea cununii nu se mai potu face la Gaina; asiá dara nici téggu de acolo nu se mai póte numi : téggu de datu, téggu de fete, cum i diceau mai de multu.

Si totusi, audindu si aceste, povestite de amicii si confratii mei din acele parti, eu nu incetám a dorí sè vedu téggu de pe Gaina. Indesiertu mi s'a spusu, cà suisiulu e fórte obositoru, cà trebue sè-lu facemu calare si cà duréza mai multe ore, cà sus in unele locuri e néua si geru, cà usioru póte sè vina unu vi-foru care sè ne mature jos, cà scoborisiulu e fórte periculosu, cà in sfirstu nici téggu nu mai are interessulu de odinióra : eu insistám la dorintí'a mea.

Ce mare fu dara bucurí'a mea, când in Vidra dlu Ioanetti ni spuse, cà téggu acél'a avea sè se tina tocmai a trei'a si cà de acolo pâna la Gaina departarea nu este mai mare decât o óra! Sciindu-ne asiá de aprópe, dorulu meu invinse pe toti cei de fașa, si numai decát hotariram, cá in sér'a urmatóre sè ne rentórcemu la Vidra, cá de acolo a trei'a di deminétí'a sè facemu escursiunea sus la téggu de pe Gaina. De cai promisese a se ingrigi ospitalulu nostru domnu alu casei. Sub impresiunea unei multimi de ilusiuni ne rentórceramu la Câmpeni.

A calari 3—4 óre sus la munte, a ne delectá in priveliscea admirabila, a vedé téggu de la Gaina : nu erau aceste niste proșpecte de ajunsu spre a aprinde fantasí'a ori si cui? . . .

Dar desamagirea urmà in curêndu. Precum am spusu in nr. trecutu, rentorsi la Câmpeni, dantiulu se continuà pâna deminétí'a. E bine, in diu'a urmatóre, când consoșii mei se scolará, obositi, ei nu mai aveau de fel entusiasmulu din diu'a precedentá, si cu tóte cà si atunce declarara a me insoșí la Gaina, totusi observai, cà dênșii mai bucurosi aru renunciá la aceea escursiune, ceea ce imi recomandara si mie, capacitându-me si pe mine cu tóte argumintele possibile, cá sè facu asiá.

Vediêndu, cà — sub astfel de auspicii — escursiunea n'ar fi pututu avé caracterulu seu deplinu vialu, renunciái si eu, rezervându-mi pentru alta ocașiune visitarea acestui munte si téggu. Cu acésta hotarire ne rentórceramu din Câmpeni la Abrudu.

Iosifu Vulcanu.

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

(Urmare.)

Pinii cei mai frumoși formau alee, și ghirlande colosale decorau edificiele, column'a și statuetele. Si caracteristic'a metropolei, crucea lui Constantin, care ocupá locu nu numai pe cupolele bisericelor, ci și pe tóte edificiele publice, înca avea câte o cununa impletita.

În fruntea conductului, Marcianu purtá Labarum — flamura — cu crucea lui Constantin. Lânga Marcianu pasieá cu gravitate generalissimulu Antemiu. Dupa ei caruti'a cu statu'a lui Constantin. Apoi urmă armat'a și publiculu celalaltu.

Ajungându conductulu în fața palatului împératescu, Teodosiu împératulu și Pulcheria s'au sculat, și s'au închinatu după usu spre statu'a lui Romulus, celu nou, cum erá numitu Constantinu.

Apoi tragându conductulu în Hipodromu, aci după unu dejunu frugalu, ce erá gatitu, s'a începutu alergarea cu caii, luptele, productiunile de totu soiulu, pâna sér'a târdú.

Asiá s'a terminatu serbarea acestei dîle iubilare.

II.

Sânt'a Pulcheria.

Fîind cá merulu fatalu, titlulu novelei nóstre, atinge tocmai famili'a împératésca, trebue sè o cunóscemu mai de aprópe.

Loculu principalu îl cuprinde Pulcheria, numita de castra poporu „sânt'a.“

Éca cum!

Dupa mórtea împératului Teodosiu I celu mare, imperiulu Románu s'a împartítu între fiii lui: Honoriu și Arcadiu. Honoriu la apusu și Arcadiu la răsáritu. Arcadiu a lasatu la mórtea sa unu fiu și trei fete. Pulcheria de 10 ani, Teodosiu de 8 ani, și alte dóue surori mai mici, a carora nume istori'a nu ni le însémna.

Originea geneologica își tragea famili'a Teodosilor, de la strabunii împératului Románi Traianu și Adrianu. Împératulu Grațianu l'a chiamatu pe Teodosiu I de coîmpératu, de la mosi'a sa Castilia în Spania, și i-a datu Dacia, Macedonia, și tóte provinciile orientale, domnite de Valente.

Murindu Arcadiu, nepotulu lui Teodosiu I, a lasatu pruncii sei minorenii sub tutoratulu generalului prefectu Antemiu, și acestu prédemnu barbatu, pe carele îl vedúramu mai sus în conversatiune cu Mar-

cianu, a concredíutu pruncii, sub povati'a soției lui Honoriu în Roma, după ce mai înainte a încoronatu în senatu pe Teodosiu celu micu de 8 ani.²⁾

Peste sîese ani, când Pulcheria a ajunsu anulu alu 16-lea alu etátii, Antemiu a rechiamatu mosceni-torii de la Roma, și proclamându pe jun'a Pulcheria, cu senatulu la olalta, de „Augusta“, titlulu celu mai mare care se putea dá unei femei domnitóre, a predatu ei și lui Teodosiu tronulu tatalui lor.³⁾

Senatulu în Basilica adunatu, fu frapatu de a parinti'a acestei june femei, care lui Antemiu, celui ce i-a predatu coron'a și însemnele împératéscii, a respunsu:

— M'am decisu a primí coron'a și însemnele împératéscii, d'ar nu pentru mine, ci pentru celu deja încoronatu, fratele meu.

Aci a facutu unu gestu aretându spre miculu Teodosiu, carele sîe-dea pe tronu pe emporiu din Tribunalu.

— Eu — continuá ea, — me îndestulescu cu titlu'a „Augusta“, și pe când denumescu pe professorii de la Octogonu, cá sè-lu instrueze în tóte sciintíele classice și moderne, latine și grecesci, pe atunci crescerea lui religiósamoralá și de statu, mi-o reservezu mie.

Aci Pulcheria a statu puginelu, cá unu diplomatu espertu, — care esaminéza pe auditori, cá sè véda ce impressiune a facutu vorbele sale. Tipulu lui Teodosiu celu mare se reoglíndá în ochii ei negri patrundietori, și fruntea ei nalta, încetîndu-se cá la unu filosofu betránu, în tace-rea cea mai adâncá a senatului, adause:

— Si-apoi, illustrissimi senatori! Sè nu ve prinda mirarea de actulu ce mi-i voia, și prin sanctionarea Vóstra, a-lu îndepliní astadi! Unu îndemnu internu me îndemna la acelu pasiu! Tradițiunile familiare și cercustările actuale îmi împunu acést'a! Eu astadi naintea lui Ddieu și a iubitului meu senatu, depunu votulu castitátii eterne, împreuna cu surorile mele, și tronulu remâne a lui Teodosiu și a succesorilor lui.

Nime dintre senatori n'a dîsu nici unu cuvântu. Dupa ideile religióse de atunci, Pulcheria a împlínitu unu actu de cea mai mare demnitate femeieáca.⁴⁾ Si

²⁾ Cantu Caesar. Istori'a lumii. Editiunea VII de Turin. Tom. VII.

³⁾ Cantu. Totu acolo.

⁴⁾ Se cugetámu, cá atunci se predicá Evangolia de un Basiliu. Gregoriu, Chrisostomu, Atanasiu. Leone. Ambrosiu!

Vera Sasuliciu.

numai puşini din ei au recunoscutu si prudint'ia ei de statu, în acela actu.

— Era tîe, multu amate Antemiu, carele cá alu doile parinte ai pastratu imperiulu si tronulu parintilor nostrii pentru noi, fti aducu aici în façi'a senatului, multiamirea cea mai profunda.

Acést'a este sânt'a Pulcheria, cum a numit'o îndata poporulu. Am aretatu mai sus, cá palatulu imperatescu erá între portici cu gradine mari, în vestulu forului Augusteonu. Pulcheria a dispusu îndata despartirea palatului ei, de celu imperatescu, cu muri înalti, ea adeca si-a facutu monastire din palatu.

Sè studiámu mai bine monastirea Pulcheriei! Spre foru unu muru înaltu cu pórt'a de feru. Intráundu pe pórt'a acést'a, dámu de „*Peristilium*“, o curte ampla încungiurata de ambe partile, în forma semicercuala, cu dóue rînduri de colonne de marmore doricu, pâna la scal'a séu trepte. Scal'a erá de síepte trepte de marmore albu, pe care suindu intrámu în „*Vestibulum*“, séu antisíambrá. De aci o usia neconduce în „*Atrium*“, o chilía cuadrata, la Románi pentru altariulu sacrificielor casnice, éra la Pulcheria capel'a cu altariu creştinescu. Alta usia mai în fundu, din vestibulu, ni se deschide spre „*Tablinum*“, unu salonu rotundu, a caruia cupola, care se redicá sus peste teras'a edificíului, se redimá pe colonne de marmore verde, cu vénele cele mai frumóse galbene si ros'a.

Acést'a sala serviá Pulcheriei de lucratoriá si refectoriu. În giuru erau chilii laterale, a caror usi tóte se deschideau spre Tablinu. Aceste erau budoare separate, unde atát Pulcheria, cât si surorile ei, si alte calugaritíe alese, se retrageau si dormiau. Mai adaugemu cumca în murulu ce despartíe palatulu si gradinele imperiale, de curtea si gradinele Pulcheriei, înca erá o usia de feru, prin care numai imperatulu Teodosiu avea intrare. Atát la usi'a acést'a, cât si la pórt'a, erau postate diu'a nóptea sentinele.

Ací deci, în acestu palatu straformatu în monastire, a petrecutu Pulcheria tóte dílele vietii sale, conducéundu cu o desteritate rara destinele imperíului cu vorb'a si în scrisu, în limb'a latina si grecésca, dupa recerintia, càci vorbiá si scriá, atát latinesce, cât si grecesce perfectu.⁵⁾

⁵⁾ Cantu. Totu acolo.

Ací a condusu ea creşcerea religiósa-morala a micului Teodosiu, cá o a dóu'a mama, si Teodosiu îngenuchiá naintea altarului casnicu cu Pulcheria, cântáundu antifone si innuri de rugátíune.

Incát a fost Teodosiu de religiosu, si incát a respectatu dreptulu canonicu alu bisericeii, si incát se deprinse a se portá cu asprime façi'a de sine, ni illustreza fórt'e bine o fapta a lui, pe cât de naiva, pe atát de caracteristica, ce ni-o înregistreza istoriculu Cantu Caesar.

Unu calugaru óre-care a intratu la junele imperatu cu o suplica în ceva cauza, ce imperatulu nu i-a pututu acordá. Dupa remonstrári zadarnice, în fine calugarulu a pronunsiatu „anatem'a“ a supra imperatului. Anatemisatulu, dupa canóne, erá eschisu de la comunicarea cu alte persóne. Imperatulu tineru de buna voia si-a împusu síesi postu, si mancá separatu.

Insedar s'a nisuitu spiritalulu curtii, insedar Pulcheria, insedar chiar patriarchulu, a-lu capacít'a despre necompetint'ia calugarului aceluia spre escomunicare, elu a remasu retrasu pâna atunci, pâna când i adusera de façi'a pe calugarulu respectivu, de la care a cerutu absolvarea.

Ací a condusu Pulcheria si creşcerea de statu a pruncului imperatu, facéundu-i unu catechismu întregu. Cum sè sustina védi'a imperatésca, cum sè se pórt'e, cum sè respunda, cum sè-si schimbe espressiunea feciei dupa recerintia, în blándu, séu în aspru, nici odata sè nu rida.⁶⁾

— Apoi adu-ti aminte, fiulu meu, pururea de cuvintele strabunei nóstre Flacilla, care adesea le rostíá contra strabunulu nostru,

si soçiulu ei Teodosiu celu mare: „Adu-ti aminte ce esti, si ce ai fost“ — dícea Flacilla, — si ascultáundu-o s'a facutu „mare“ — dícea Pulcheria catra frate-séu de multe ori, si apucáundu-lu de mán'a, i aratá statuele unui Traianu, Antoniu Piu, Marcu Aureliu, Alesandru Severu si Constantinu, si îl îndemná sè studieze nencetatu biografíe le lor.

Asiá a ajunsu Teodosiu etatea barbatíei, dándu semne de fapte mari si bune. Publiculu ascriá tóte meritulu Pulcheriei, éra Pulcheria lui Teodosiu.

⁶⁾ Cantu. Totu acolo.

(Va urmá.)

Georgiu Traila.

Max Hödel.

S A L O N U.

Calindarul septemanei.

Dumin.	14 26	F. 5 d. P. Samar, s. m. Isidor.
Luni	15 27	cc. pp. Pacomiu M., Achiliu.
Marti	16 28	c. p. Teodor Sfințitul, s. p. Alesandru.
Mercuri	17 29	s. ap. Andronic, s. Iunia.
Joi	18 30	ss. mm. Teodot, Petru, Dionisiu.
Vineri	19 31	s. st. m. Patriciu, s. m. Acaciu.
Samb.	20 1	s. m. Talaleu, cc. pp. Nicita, Ioan.

Reuniunea femeilor române gr. c. din Fagarasiu.

Onorabila Redacțiune!

În 10 aprilie 1878 „Reuniunea femeilor române gr. c. din Fagarasiu“ ținându I-a sa adunare generala, după deschiderea ședinței din partea președinției prin o cuvântare potrivita, s'a urmatu conformu programei, cetindu-se raportulu secretarului despre activitatea reuniunii de la înființarea ei de unu anu; din care s'a constatat cumca comitetulu reuniunii a ținutu 8 ședinție, si a alocatu banii reuniunii pe lângă intabulări cu destula assecurantia.

Dupa acést'a a urmatu cetirea raportului casaresei, din care s'a constatat, cumca capitalulu societății este 380 fl. v. a., iera numerulu membrilor fundatöre, ordinare si ajutatöre este 42. Modeste sânt aceste date, dara considerându cumca reuniunea exista numai de unu anu si că ori ce începutu este greu, cu deosebire la noi Români, unde terenulu reuniunilor e atât de întelenitu, — reuniunea în viitoru își va duplică activitatea sa — pentru că se se apropie de scopulu salutaru ce si-a pusu.

La apelulu relativu la oferte de obiecte pentru loteria au resunsu multe dómne marinimöse, si acést'a împregiurare trebue să încurageze reuniunea noastră.

Alaturu list'a ofertelor, rogându-ve, Domnule Redactoru, că se binevoiti a dá locu spre publicare în „Familia“ atât acestor șire, cât si listei ofertelor. (O publicămu mai la vale. Red.)

În fine imi rennoiescu apelulu catra dómnele române iubitorë de promovarea instructiunii publice nationale, că se nu pregete a darui din prisosulu ce le va fi datu Dumnedieșu, ori ce obiectu de pretiu cât de micu, observându că tóte astfel de obiecte se se tramita sub adresa cassaresei Ana Chisereanu, ori a subsemnatei presidente a reuniunii.

Multiamindu-ve, Domnule Redactoru, pentru bunatatea ce faceti, venindu cu diuariulu dvóstre în ajutorulu reuniunii nóstre, assecurându-ve etc.

Zinca Romanu,
presidenta.

Vera Sasuliciu si Max Hödel.

— Cu două portrete pe pag 232 si 233. —

Două atentate facura de curându sensatiune mare în tóta lumea. Caus'a efectului produsu nu a fost atât însusi faptulu îndeplinitu, ci mai multu în-

demnulu moralu care le-a condusu. Si acést'a cauza ofere multu materialu de studiatu pentru toti ómenii seriosi.

Primulu atentatu fu comis de o femeia tinera, Vera Sasuliciu, în Petersburg, la 24 jan. an. c. a supra generalului Trepof, prefectulu poliției, descărându în potriv'a-i doué focuri. Prefectulu fu ranitu, dar nu muri; ea fu arestată, înse — minunea minunilor! — curtea cu jurati o absolvă.

Si tocmai aice zace caus'a pentru care Vera Sasuliciu si-a atrasu atentiunea lunei. Se scie, că în Russi'a nihilismulu a prinsu radecini adânci. Acést'a a incuragiatu pâna la fanaticismu pe jun'a femeia a luă arm'a în mâna; acést'a a dictatu si verdictulu de achitare alu juratilor. Va se dîca, imperiulu rusescu are unu periculu infricosiatu în lăintrulu seu. Si acé-l'a nu se va puté învinge de felu.

Ceea ce în Russi'a e nihilismulu, în Germâni'a e socialismulu. Acést'a înca dóra e mai periculosu, căci tóte apucaturele lui Bismarck nu-lu potu sugrumă.

Éta de curënd a datu o proba trista de existinț'a sa. Unu aderinte alu partidei, Max Hödel, a descarcatu trei glónie a supra imperatului Vilelmu.

Abiă au resunatu acele, Bismarck a si grabitu se ia mesuri nóue pentru sufocarea socialistailor. Dar s'au si ivitu resisint'ă din mai multe parti. Deci putemu se ne așteptămu la lupte mari.

Dreptu curiositate, publicămu în acestu numeru portretele ambelor persóne atentatöre.

Biserica si școla.

Noulu episcopu alu Orădii-mari se va denumi nu peste multu timpu. Precum aflămu, consiliulu ministerialu a desbatutu cestiunea acést'a, si a si alesu persón'a, careia i va conferi scaunulu episcopescu. Alesulu e canoniculu oradanu, Rds. D. Ioanu Szabó, dr. din Roma, unu barbatu înzestratu cu sciinț'a si blândetia.

Sinodulu archidieceșanu din Sibiiu, în ședinț'a a patr'a a decisu, că postulu vacantu de asessoru ordinaru salarisatu în senatulu bisericescu se se întregesca; apoi, la propunerea dlui A. Trombitasiu, s'a hotaritu, că inspectorii cercuali de școle se visiteze școlele celu pučinu de 2 ori pe anu, se faca unu raportu sinodului protopopescu, în casu de bóla a inspectorului de școle se delegheze pe altulu, inspectorii negligenti se nu capete din ajutorulu statului; la concursulu pentru biografi'a lui Siaguna s'a presintatu numai o lucrare, dar aceea e dêmna de premiatu, autorulu ei este vicarul arhiepiscopescu N. Popea; în fine § 4 din legea pentru incompatibilitatea oficiilor învetiatoresci s'a interpretatu asiá, că profesorulu nu póte fi asessoru consistorialu salarisatu. În ședinț'a a cincea s'a alesu de asessoru consistorialu salarisatu protosincelulu arhiepiscopescu dr. Ilarion Pușcariu, apoi s'au alesu doi asessori onorari în senatulu școlaru si a nume dnii dr. N. Popu professoru în Brasiovu si dr. N. Maier professoru în Sibiiu. În loculu dlui dr. I. Pușcariu s'a alesu asessoru bisericescu onoraru dlu prot. Hanea.

Sinodulu eparchialu aradanu, în ședinț'a a două verifică alegerea deputatului Ioanu Suci, apoi s'au ascultat raportele consistorielor plenarie din

Arad si din Oradea-mare, propunerile se avisara la respectivele comisiuni. Din raportele Asistatoriile aflăm, că la finea anului 1877 eparchia Aradului avă 89,509 familie, cu 477,531 suflete, în 684 parochii matre si 136 filiale; 18 districte protopopesici, cu 15 protopopi si 3 administratori, 350 parochi si 225 administratori, 27 capelani si 7 preoti emeriti; mortalitatea poporatiunii eparchiei a întrecutu născerile cu 662 de suflete.

✓ **La universitatea din Bucuresci s'a înfiintiatu o catedra pentru literatur'a limbelor neo-latine.** Pentru această catedra fu numitu professoru dlu Frollo, carele a deschisu cursulu seu prin o prelegere introductoare: „Despre utilitatea studiilor neo-latine în Români'a.“

Ce e nou ?

Caletori'a principelui Carol pentru inspectarea armatei s'a terminatu. Dupa ce Domnitorulu în 1/13 l. c. a trecutu în revista trupele de la Slatina, cu care ocaziune decoră pe unu tunaru, la miedidi plecă la Craiova. Pe cale, la stati'a Balsi, Mar'i'a Sa inspectă regimentulu 6 de linia, care s'a purtatut vitejesce la Smêrdanu. Trenulu princiariu, sôsî la Craiova dupa miedidi la 4 ore si fu primitu cu mare entusiasmu. Domnitorulu a mersu ântâiu la biserica, apoi la casele dnei Glogoveanu, care a pusu la dispositiunea Domnitorului casele sale. Mar'i'a Sa, oferindu grațios brațulu dnei Glogoveanu, s'a urcatu în saloanele de primire. La 6 ore si jumetate, Domnitorulu a întrunitu la prândiu mai multe persone de frunte, între cari si pe du'a Glogoveanu. Cu ocaziunea acest'a primarulu orasului a disu unu toastu în sănătatea Domnitorului si alu Dómnei, la care Domnitorulu response prin niste cuvinte forte caldurese, exprimându-si încrederea, că „Români'a este si va remanê unu statu de sine statatoru la portile Orientului.“ În diu'a urmatore Mar'i'a Sa visită spitalele; la tôte aceste a fost întimpinatu de dómnele cari dirigéza aceste stabilimente si de corpulu medicalu; decoră pe mai multi soldati. Dupa dejunu trecu în inspectie trupele de sub comand'a generalului Cerchesu, compuse din 16 bataliône si 6 baterii de artileria. Sér'a Domnitorulu asistă la representati'a de gala în teatru; stradele erau iluminate si decorate. La 4/16 maiu Domnitorulu a plecatu la Severin, unde asemene a fost prîmitu cu bucuria si a inspectatu trupele, visitându si ruinele Turnului. De aici Mar'i'a sa facu o excursiune si pâna la Vêrciorova-Orsiôva, apoi — visitându Calafatulu, Vidinulu si Smêrdanulu — va plecă apre Bucuresci.

✓ **3/15 maiu în Sibiu.** Acest'a di — ni se scrie — a fost pentru românii din Sibiu o adevărata di de serbatore natiunala. Juristii români de aici, prin reprezentantii lor: dd. Iuliu cav. de Pușcariu, L. Branu de Lemeni si Petru Draghiciu, invitara tóta inteligenti'a româna pe 7½ ore la o convenire în „Pavillonulu Hermann.“ Publiculu a fost numerosu, participându si multi dd. deputati ai sinodului archidiecepsanu, câti se mai aflau pe aici. Buchetulu celu mai frumosu înse pentru încoronarea acestei serate l'au compusu fara ndoiela dómnele si domnisiôrele române. Deschiderea seratei o facu dlu Branu de Lemeni prin discursulu seu frumosu si bine-sentitu. Venira apoi dd. Pușcariu si V. Popu, cari escutara pe violina în duetu câte-va arii natiunale cu unu succesu, care seceră cele mai vii aplause; asemene forte bine

primita a fost posesi'a classica a dulcelui nostru poetu Alexandri: „Penesiu Curcanulu“ declamata de teol. Gavrusiu. În fine chorulu sodalilor români a întonatu în quartetu imnulu natiunalu „Destépta-te Române.“ Dupa aceste urmă cin'a comuna, în decursulu careia se tînura diferite toaste, apoi dantiulu însuffetit, care se continuă pâna catra orele 2 de dimineti. Doue telegrame de felicitare de la teologii si studentii din Blasiu, sosite în decursulu seratei au fost cetite cu voce înalta si întimpinate cu cele mai cordiale manifestatiuni de complacere.

Fetele musulmane. Diarele din Constantino-pole spunu, că mai multe fete musulmane din Filipopoli au fost rapite din familiile lor de oficeri rusi. Consulii straini reclama comandantului armatei de ocupatiune din Filipopoli, care ordonă oficerilor sê le înapoizeze parintilor. Ordinulu ce e dreptu, fu escutat, dar nu îndata, ceea ce însemnéza că acei demni oficeri n'au voitut sê lase îndoieli a supra modulu cum întielegu ospitalitatea. („Dorobantulu.)

List'a de ofrande, pentru ajutorarea reuniunii femeilor române gr. c. din Fagarasiu, cu scopu de a se formă unu fondu școlaru. *I. Din Fagarasiu:* Dn'a Zinca Romanu president'a reuniunii: a) o perina de catifea de divanu, lucrata de dsiôr'a Aurelia Cepesiu; — b) doue picioare de lampa, — c) doue fingii de cafea, — d) o zaharnitia de porcellan, — e) unu acoperementu de sticla; dn'a vice-presidenta Ecatarina Negrea: a) o lampa, — b) o tatiu cu flori; dn'a cassarésa Ana Chisiereanu: a) o parechia de pantofi cusuti cu haras, lucrata de dsiôr'a Maria Chisiereanu, — b) o mésa de tortu de casa cu haras; dn'a Zamfira Micu: 2 fingii de porcellan pentru cafea cu lapte; dn'a Elena Alutanu, o tasa verde mica pentru pahare; dn'a Ecatarina Eiser o naframa de metasa de busunariu; dsiôr'a Lucretia Negrea o corfitia brodata cu margele pentru bilete de visita. — *II. Din Abrudu:* Dn'a Elena Cergedi, unu buquetu; dn'a Ana Filipu, o perina de divanu; dn'a Ana Gallu, o perina de orologiu; dn'a Iosifa Ciura, o corfitia de margele; dn'a Ana Ivascu, 3 cutite, 3 furchitie, 3 linguritie de argintu de China; dn'a Rosa Henzel, o corfitia de lucru; dn'a Maria Vladu, unu paharu de flori; dn'a Maria Papp Mihali, ștergatoru de pene; dn'a Lucretia Adamoviciu, o perina de orologiu; dn'a Maria Kóvári, o corfitia de bilete; dn'a Eugenia Draia, o perina de orologiu; dn'a Florentina Ternoveanu, unu fesnicu; dn'a Ana Lobontiu, o picesa de zaharu; dn'a Anastasia Pap, o pungulitia pentru galbeni. — Colectante: Elena Cergedi, Netti Gallu.

✓ **Românii din Macedoni'a si Epiro-Thesalia.** Dlu Apostol Margarit, cunoscutulu invetiatoru Macedo-Românu, publica în „Românulu“ o scrișore despre Românii din Macedoni'a si Epiro-Thesalia. Din acea scrișore aflăm, că acolo se afla ștepte școle românesci, cari înse fiindu mai tôte primare, nu sânt de ajunsu, în mijloculu a sute de sate si orasie grecesci de acolo, deci ar fi necessariu sê se înfiintieze unu gimnasiu românescu, pentru care repausatulu Musicu, Românu nascutu în Bitolia si mortu la Bucuresci, a si lasatu 20 000 de galbeni. Românii din Macedoni'a si din Epiro-Thesalia nu sânt mai pușini la numeru decât Grecii; este mai micu numerulu satelor si orasitelor românesci, decât cele grecesci, dar poporatiunea în cele românesci e mai numerosa. Atât în aceste provincii, cât si în Albani'a, Românii

forméza burges'ă poporațiunii creștine. Déca vedi în ori ce orasiu unu comerciantu mare, unu bancaru, unu artistu, unu meseriasu, unu medicu, unu profesor, unu avocatu etc. acel'a este unu Român. Chiar deputatii creștini ai Macedoniei si ai Epiro-Thesaliei în parlamentulu ottomanu sânt Români.

O nouă medalia s'a înființiatu de curându în Români'a. Acést'a se numesce: „Serviciu credinciosu“, si se va acordă atât pamêntenilor, cât si strainilor. Medalia se compune din două clase, ambele pórtă pe o parte în relief armele țerii, pe partea opusa stampatu în relief cuvintele „Serviciu credinciosu“, încungurate de o ghirlanda de stegiar si lauri, cari se unescu jos printr'o funda; pe partea de-a supra se afla corón'a românesca.

Hârtia moneda în Români'a. „Monitorulu Oficialu“ alu României, în nr. de la 3/15 maiu promulga legea privitoare la hârtia-moneda, care va intră în circulație sub numirea de „bilete ipotecare.“

Calea ferata Caransebesiu-Orsiova s'a deschisu la 8/20 maiu cu pompa obicinuita. Prin deschiderea acestei căi ferate caletori'a din Bucuresci pâna la Viena va dură cu 16 óre mai pușinu decât pân'acuma. Din Bucuresci pâna la Viena si vice-versa caletori'a se póte face în 29 óre si jumetate. De óra-ce lini'a de legatura între Vêrciorova si Orsiova inca nu e deschisa, s'a stabilitu unu serviciu regulatu de transportare între aceste două stațiuni; pentru acésta transportare caletorii platescu câte 3 franci.

Suvenirea mortilor.

Iulia Aiudanu n. Ratiu, soși'a parocului gr. or. din Sâmbateni (Arad) Constantinu P. Aiudanu, a repausatu — dupa o bóla lunga si grea, — în Arad, la 3/15 maiu, în etate de 30 ani. Afara de consortele, o gelescu: pruncii sei Aurelianu, Veturia si Terentiu, tatalu seu Ioanu Ratiu protopresbiteru gr. or. în Arad, surorile Hermina P. Desseanu n. Ratiu, Irina P. Milovanu n. Ratiu, Paulina si fratii Corneliu, Terentiu si Liviu, si alti consângeni. Inmormântarea se facu la 5/17 l. c.

Atanasiu Lazaru Descu, dupa lungi suferinție, la 12 l. c. a repausatu în Secusigiu (Banatu) în etate de 62 de ani. Repausatulu a fost mai demultu unulu dintre negutiatorii români de frunte din Lipov'a; éra mai târziu constrinsu de sórtea vitréga la ocuparea postulu de notariu comunalu, a purtatu acést'a dirigatori'a în timpuri grele totu cu multe lupte si sbucimări pâna în óra de pe urma. Ingropatiunea i-a fost un'a dintre cele mai frumoșe ce-a vedutu órecând Secusigiulu. Functiunile religioșe le-au plinitu preotii din locu cu asistinti'a parintilor de la manastirea aprópe a Besdinului. Inteliginti'a din locu si din giuru, fara diferinti'a de natiunalitate, i-a datu onórea din urma, facându acestei onori cea mai frumoșă si serbatoréșca față multimea poporului român. Repausatulu, cá tata fórté bunu la multi prunci, si-a iubit si natiunea si religiunea. Plânge dupa elu vedu-v'a cu șapte prunci maioreni si minoreni, doi gineri, nepoti si multi consângeni si cunoscuti.

Catinca Tipeiu n. Orghidanu, soși'a parintelui protopopu gr. or. din Sebesiu Ioanu Tipeiu, a încetatu din viéti'a la 12 l. c. în etate de 43 ani. Afara

de soșiulu seu, o gelesce fiulu seu Ioanu negustoru în Români'a, ficele sale: Tinca maritata Ioan Tacitu professoru la gimnasiulu român din Brasiovu, Eufrosina maritata Traianu Metianu parocu gr. or. în Zernesci, minorenele fice: Sabina, Leni, Virginia si minorenelu fiu Sever.

Elena Adamoviciu, fic'a dlui notaru Adamoviciu din comun'a Janova, com. Timisiu, a repausatu la 3/15 l. c. în etate de 19 ani.

Velette, renumitul profesor de la facultatea de dreptu în Paris, a muritu în septemân'a trecuta. O generație intréga de studenți români au ascultat cursulu lui si a capetatu de la dênșulu cunoscintiile cele mai bune. Dreptu recunoscinti'a, precum ni se scrie de acolo, studentii români au numitu o comisiune compusa din dnii: Arion, Romniceanu, Ionescu si Sion, (colaboratorulu nostru,) pentru a depune pe mormântulu acestui ilustru barbatu o coróna de inmortalitate.

Logografu.

— De B. G. —

In pace de me lasi, fórté uritu sânt;
Capulu de-mi tai, me prefacu în pamentu.

Deslegarea logografului din nr. 30:

„Coptu, optu.“

Deslegare buna n'amu primitu de la nimene. Câte-va stimate abonante ale nóstre înse l'au ghicitu astfel: „Morunu, Unu“, care asemenea nu e reu, de si nu esprima tocmai întentiunea autorului. Aceste abonante sânt domnișórele: Fira Serafim, Alesandrina Popescu, Lucreția Popu, Maria Crisianu, si Septimia Popoviciu.

Post'a Redactiunii.

Dni G. G. in Golești. Multiamimu. Scrie-ni cât mai adeseori din viéti'a sociala de pe acolo, dar cevasi mai legibilu. N'amu fost în stare să descifrâmu finea. Dar apoi culegatorii nostrii, cari nu seiu românesce?! Rugarea acést'a servéșca dreptu avis si altor colaboratori ai nostri!

Din viéti'a lui Tasso. Multiamimu, dar n'avemu trebuinți'a. Versulu nu e bunu.

I. C. R. Versurile tramise sânt niste încercări mai bunișóre, decât cele de demultu, dar nici aceste nu se potu publică.

Nu l'am nitatu, Dulce a fost, si De-asíu fi, nu se potu publică. Póte mai târđiu!

Paris. Notitiile bibliografice nu sânt potrivite pentru fói'a nóstra.

Versurile: Primavér'a, României, Natiunea mea, Elena, Te-am inbitu, nu se potu publică.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea țerii nr. 39.